

ชื่อโครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยวัด :

กรณีศึกษาวัดถ้ำผาปู่ ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง
จังหวัดเลย

ชื่อผู้ทำโครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

นายสุเทพ ลักทอง

คณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เยาวลักษณ์ อภิชาติवलลภ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์)

บทคัดย่อ

การจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยวัด : กรณีศึกษาวัดถ้ำผาปู่ ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของป่าวัดถ้ำผาปู่ 2) อธิบายโครงสร้างและการจัดระเบียบทางสังคมของกลุ่มวัดถ้ำผาปู่ 3) อธิบายกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรป่าไม้ของกลุ่มวัดถ้ำผาปู่ ประชากรที่ศึกษาคือกลุ่มป่าวัดถ้ำผาปู่ ประกอบด้วยวัดถ้ำผาปู่และชุมชนชาวบ้านรอบ ๆ ป่าวัดถ้ำผาปู่ 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านน้ำภู บ้านนาอ้อ บ้านนาโคก และบ้านหนองหมากผาง เก็บรวบรวมข้อมูลจากการเดินสำรวจป่า และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระสงฆ์ สามเณร ชี ไวยาวัจกร กรรมการวัด ผู้นำชาวบ้าน ผู้รู้ในด้านต่าง ๆ และชาวบ้านผู้ได้รับประโยชน์จากป่าวัดถ้ำผาปู่ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ และการจดบันทึกจากการสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การจัดกลุ่ม จัดเรียง ซึ่งประเด็นให้เห็นชัดเจน เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ

ผลการศึกษาพบว่า ป่าวัดถ้ำผาปู่ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ สภาพนิเวศน์วิทยาของป่า ชุมชนชาวบ้าน และผู้นำ ป่าวัดถ้ำผาปู่มีพื้นที่ประมาณ 937 ไร่ เป็นป่าที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากการดูแลรักษาจากวัดถ้ำผาปู่และชุมชนชาวบ้านอย่างต่อเนื่องตลอดมา ด้วยความศรัทธาในพระพุทธศาสนา และความเชื่อ

บาปบุญคุณโทษ ทำให้ชาวบ้านอนัรักษ์ผืนป่าแห่งนี้ไว้เพื่อให้พระสงฆ์ใช้เป็นที่พักปฏิบัติธรรม ชาวบ้านเชื่อว่าการส่งเสริมให้พระสงฆ์ผู้ประพฤติชอบมีสถานที่สงบไว้ปฏิบัติธรรมเป็นการทำบุญจะได้บุญเป็นการตอบแทน แต่ถ้าขัดขวางการปฏิบัติธรรมด้วยการทำลายป่าถือว่าเป็นการทำบาป ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้จากป่าวัดถ้ำผาปู่ เช่น ไม้ใช้สอย ไม้ฟืน สมุนไพร เห็ด ผักป่า และไข่มดแดง ชาวบ้านได้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ ชาวบ้านจะได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสวัดถ้ำผาปู่ ซึ่งได้ตั้งกฎระเบียบการใช้ประโยชน์เอาไว้ และมีการประกาศให้ชาวบ้านได้รับทราบ สำหรับกลยุทธ์สำคัญในการ จัดการทรัพยากรป่าไม้วัดถ้ำผาปู่ ได้แก่ การสร้างกฎระเบียบ การประกาศใช้กฎระเบียบ กลยุทธ์ดังกล่าวเป็นกลยุทธ์ทางบวกแบบร่วมมือร่วมใจ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างกลยุทธ์ คือ ความศรัทธาต่อพระสงฆ์ การเผยแพร่แนวความคิด และการให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้